

เค้าโครงผลงานที่จะส่งประเมิน
(สายงานวิชาการเกษตร)
(กรณีลักษณะงานวิจัย)

๑. ชื่อผลงาน การจัดการดินทรายจัดที่เหมาะสมต่อการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดปัตตานี
(Sandy soils management for Aromatic coconut in Pattani)

๒. บทคัดย่อ

การศึกษากาการจัดการดินทรายจัดที่เหมาะสมต่อการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีของดิน เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตของมะพร้าวน้ำหอมจากการจัดการดินทรายจัดตามตำรับทดลองในพื้นที่ บ้านปรัง ตำบลท่ากำชำ อำเภอนงจิก จังหวัดปัตตานี ในกลุ่มชุดดินที่ ๔๓ ชุดดินเบาเจาะ ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ถึง เดือนกันยายน ๒๕๖๖ โดยวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block (RCBD) จำนวน ๗ ตำรับทดลอง ๓ ซ้ำ คือ ตำรับที่ ๑ แปลงควบคุม ตำรับที่ ๒ ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ตำรับที่ ๓ ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ตำรับที่ ๔ ๑/๒ ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำ+ ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ ตำรับที่ ๕ ๑/๒ ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน+ปุ๋ยหมักพด.๑+น้ำหมักชีวภาพ ตำรับที่ ๖ ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำ + ปุ๋ยหมัก พด ๑+น้ำหมักชีวภาพ+แปก ตำรับที่ ๗ ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน + ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ + แปก

ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นกรดต่างดีขึ้น ในทุกตำรับทดลอง ที่มีการใช้ปุ๋ยหมัก ร่วมด้วย เริ่มดีขึ้นในปีที่ ๓ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ มีแนวโน้ม ดีขึ้น ทุกตำรับทดลอง ที่มีการใช้ปุ๋ยหมักพด ๑ และมีแนวโน้มดีที่สุด เมื่อร่วมกับ การปลูกหญ้าแปก ตั้งแต่ปีที่ ๒.ปริมาณฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ มีค่าสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน ในตำรับทดลองที่ใช้ครั้งหนึ่งของปุ๋ยเคมี ตามคำแนะนำ และครั้งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมด้วย การใช้ปุ๋ยหมัก พด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ ปริมาณโพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ มีแนวโน้มที่ดี ในตำรับทดลองที่ ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน และใช้ครั้งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน การเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีของดินภายหลังการทดลองพบว่าตำรับทดลองที่ ๔ ซึ่งใช้ ครั้งหนึ่งของปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำร่วมกับ ปุ๋ยหมักพด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ สามารถเพิ่มปริมาณ ธาตุอาหารพืช ได้แก่ ความเป็นกรดต่าง ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ การเจริญเติบโต มีแนวโน้มที่ดี ในตำรับทดลอง ที่ใช้ ครั้งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับ ปุ๋ยหมัก ชีวภาพ และหญ้าแปก ในทุกตำรับทดลอง ที่มีการใช้ ปุ๋ยหมักพด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ สามารถเพิ่มปริมาณธาตุอาหาร และมี แนวโน้ม เพิ่มการเจริญเติบโต ดีขึ้น

๓. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกมะพร้าว จำนวน ๑,๒๙๙,๗๙๙ ไร่ และมีแนวโน้มจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นทั้งประเทศ ซึ่งจังหวัดปัตตานีมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวเป็นลำดับที่ ๕ ของประเทศ และเป็นพืชที่ปลูกมากเป็นลำดับที่ ๒ ของจังหวัดปัตตานี (กรมส่งเสริมการเกษตร,๒๕๕๙) มะพร้าว้ำหอมเป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและถือเป็นพืชเอกลักษณ์ของประเทศไทย ในปัจจุบันได้มีการบริโภคมะพร้าว้ำหอมในลักษณะผลสดและเพื่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการแปรรูปภายในประเทศยังมีความต้องการผลผลิตมะพร้าว้ำหอมอีกเป็นจำนวนมาก ตลอดจนเพื่อการส่งออก ซึ่งประเทศไทยส่งออกมะพร้าว้ำหอมไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกโดยมีมูลค่าการส่งออกกว่าพันล้านบาทต่อปีและมีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกปี

พื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ของจังหวัดปัตตานีมีสภาพเป็นดินทรายจัด จำนวน ๑๖๗,๘๒๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๒ ของพื้นที่ หากมีการจัดการดินที่ดีจะส่งผลต่อการผลิตมะพร้าว้ำหอมให้มีศักยภาพที่ดีขึ้นเช่นกัน

ดินทราย มีเนื้อดินเป็นดินทราย หรือดินทรายปนดินร่วน เนื้อดินเหนียวน้อย เป็นดินที่ไม่มีโครงสร้างมีลักษณะเป็นเม็ดเดี่ยวๆ การเกาะตัวหรือยึดตัวของเม็ดดินต่ำทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินได้ง่าย บางพื้นที่ดินแน่นทึบเนื่องจากเนื้อดินเป็นทรายละเอียดทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของพืช มีการระบายน้ำดีเกินไปทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ความสามารถในการอุ้มน้ำและดูดซับธาตุอาหารต่ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การใช้ประโยชน์เพื่อการปลูกพืชจำเป็นต้องมีการจัดการเป็นพิเศษกว่าดินทั่วไป ดังนั้นแนวทางการจัดการดินทรายจัดจึงควรมีการสร้างอินทรีย์วัตถุ เพิ่มธาตุอาหาร ลดการชะล้าง และเพิ่มความชุ่มชื้นในดิน เพื่อให้ดินปลดปล่อยธาตุอาหารให้แก่พืช และยังสามารถดูดซับธาตุอาหารพืชจะได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมให้อุณหภูมิของดินจับตัวกันเป็นก้อนทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น มีความสามารถในการอุ้มน้ำเพิ่มขึ้น ทั้งนี้หากมีการจัดการดินที่ดีจะส่งผลให้เกษตรกรสามารถลดปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีทางการเกษตรได้ และสามารถผลิตมะพร้าว น้ำหอมที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

๔. วัตถุประสงค์

- ๔.๑ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีและทางกายภาพของดิน
- ๔.๒ เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตของมะพร้าวน้ำหอมจากการจัดการดินทรายจัด

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ถึงปีงบประมาณ ๒๕๖๖
สถานที่ดำเนินการ อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

๖. ผู้ดำเนินการ

- ๖.๑ นาย ศิพัตม์ ธารประสิทธิ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ มีหน้าที่ดำเนินการกิจกรรมการวิจัยทุกกิจกรรม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สืบสวนผลงานร้อยละ ๘๐
- ๖.๒ นางสาว เพ็ญศรี ท่องวิถิ นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา สืบสวนผลงานร้อยละ ๑๐
- ๖.๓ นางสาว กรเกษ เรืองกุล นักวิชาการเกษตรชำนาญการ มีหน้าที่ช่วยรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล สืบสวนผลงานร้อยละ ๑๐

๗. อุปกรณ์การทดลอง

- ๗.๑ สายวัด บันได
- ๗.๒ ปุ๋ยหมักพด.๑ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยเคมี
- ๗.๓ สมุด ปากกา

๘. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

- ๘.๑ เลือกพื้นที่ทำการทดลอง มะพร้าวน้ำหอม อายุ ๑ ถึง ๓ ปี
- ๘.๒ ดำเนินการทดลองในแปลงของเกษตรกร โดยใช้แผนการทดลองแบบบล็อกสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design : RCBD) โดยกำหนดดำรับการทดลองจำนวน ๗ ดำรับ ทำการทดลอง ๓ ซ้ำ ซึ่งมีดำรับการทดลองดังนี้
ดำรับที่ ๑ = แปลงควบคุม
ดำรับที่ ๒ = ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร
ดำรับที่ ๓ = ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

- ตำรับที่ ๔ = ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำ+ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ
 ตำรับที่ ๕ = ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน+ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ
 ตำรับที่ ๖ = ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำ+ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ + แฝก
 ตำรับที่ ๗ = ๑/๒ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน+ปุ๋ยหมัก พด.๑ + น้ำหมักชีวภาพ + แฝก
 ๘.๓ ดำเนินการเก็บข้อมูลดิน และ การเจริญเติบโตของต้นมะพร้าว น้ำหอม

๙. ผลการทดลองและวิจารณ์

ผลการศึกษาพบว่า ความเป็นกรดต่างดีขึ้น ในทุกตำรับทดลอง ที่มีการใช้ปุ๋ยหมัก ร่วมด้วย เริ่มดีขึ้นในปีที่ ๓ ปริมาณอินทรีย์วัตถุ มีแนวโน้ม ดีขึ้น ทุกตำรับทดลอง ที่มีการใช้ปุ๋ยหมักพด ๑ และมีแนวโน้มดีที่สุด เมื่อรวมกับ การปลูกหญ้าแฝก ตั้งแต่ปีที่ ๒.ปริมาณฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ มีค่าสูงขึ้น ไม่แตกต่างกัน ในตำรับทดลองที่ ใช้ครึ่งหนึ่งของปุ๋ยเคมี ตามคำแนะนำ และครึ่งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมด้วย การใช้ปุ๋ยหมัก พด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ ปริมาณโพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ มีแนวโน้มที่ดี ในตำรับทดลองที่ ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน และใช้ครึ่งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

การเจริญเติบโต วัดรอบโคนต้น พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในทุกตำรับทดลอง ตั้งแต่ปีที่ ๒ ค่าเฉลี่ยสูงสุด พบในตำรับทดลองที่ ๗ ซึ่ง ใช้ครึ่งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับปุ๋ยหมัก พด ๑ น้ำหมักชีวภาพ และหญ้าแฝก ความสูง ความยาวด้านทาน และความยาวใบ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดี ในตำรับทดลองที่ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน และ ครึ่งหนึ่งของปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

๑๐. สรุปผลการทดลอง

การเปลี่ยนแปลงสมบัติทางเคมีของดินภายหลังการทดลองพบว่าตำรับทดลองที่ ๔ ซึ่งใช้ ครึ่งหนึ่งของปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำร่วมกับ ปุ๋ยหมักพด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ สามารถเพิ่มปริมาณ ธาตุอาหารพืช ได้แก่ ความเป็นกรดต่าง ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ การเจริญเติบโต มีแนวโน้มที่ดี ในตำรับทดลอง ที่ใช้ ครึ่งหนึ่ง ของปุ๋ยเคมี ตามค่าวิเคราะห์ดิน ร่วมกับ ปุ๋ยหมัก ชีวภาพ และหญ้าแฝก ในทุกตำรับทดลอง ที่มี การใช้ ปุ๋ยหมักพด ๑ และน้ำหมักชีวภาพ สามารถเพิ่มปริมาณธาตุอาหาร และมี แนวโน้ม เพิ่มการเจริญเติบโต ดีขึ้น

๑๑. ประโยชน์ที่ได้รับ

- ๑๑.๑ ได้แนวทางการจัดการดินทรายจัดที่เหมาะสมต่อการผลิตมะพร้าวน้ำหอม
- ๑๑.๒ เกษตรกรสามารถเลือกวิธีการจัดการดินทรายจัดให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง

๑๒. ข้อเสนอแนะ

- ๑๒.๑ นำผลการทดลองไปขยายผลในพื้นที่ดินทรายจัด
- ๑๒.๒ ทำความเข้าใจกับเกษตรกรอย่างถูกต้อง

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายศัพัตม์ ธารประสิทธิ์)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ
จริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาว เพ็ญศรี ท่องวิถึ)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๑๑ / ๕.๓. / ๒๕๖๗

ลงชื่อ.....

(นางสาว กรเกษ เรืองกุล)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่ ๑๑ / ๕.๓. / ๒๕๖๗

ลงชื่อ..... -

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ..... -

(.....)

ผู้ร่วมดำเนินการ

วันที่...../...../.....

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความ เป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นาย วิโรจน์ ชูช่วย)

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพัทลุง

วันที่ ๑๑ / ๕.๓. / ๒๕๖๗

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นาย สุธต แก้วเกาะสะบ้า)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒

วันที่ ๑๒ / ๕.๓. / ๒๕๖๗

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายศิพัทธ์ ธารประสิทธิ์

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ ตำแหน่งเลขที่ ๓๐๓ ศูนย์ศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

๑. เรื่อง การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมพัฒนาที่ดินสู่หมอดินอาสาอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. หลักการและเหตุผล

สถานีพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักด้านการพัฒนาที่ดิน และมีความใกล้ชิดกับหมอดินอาสาเป็นอย่างสูง จำเป็นต้องมีการเก็บข้อมูลด้านวิชาการและการปฏิบัติงานของหมอดินอาสา และเกษตรกรที่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของกรมพัฒนาที่ดินซึ่งประสบความสำเร็จทั้งด้านการจัดการทรัพยากรดิน การผลิต รวมถึงสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลและองค์ความรู้ที่จะนำไปถ่ายทอดเทคโนโลยีกรมพัฒนาที่ดินสู่หมอดินอาสาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

หมอดินอาสา คือ เกษตรกรที่เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่ ซึ่งได้จัดตั้งเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ เรียกว่า หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมอดินอาสาประจำตำบล หมอดินอาสาประจำอำเภอ และหมอดินอาสาประจำจังหวัด อาสาเข้ามาช่วยกรมพัฒนาที่ดิน ดูแลรักษาทรัพยากรของท้องถิ่น โดยปฏิบัติงานด้านการพัฒนาที่ดิน และเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดินในชุมชนเคียงคู่ไปกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน บทบาทของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านในด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน คือ เป็นผู้ทำการเกษตรถูกต้องตามหลักวิชาการพัฒนาที่ดิน เป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรข้างเคียง และสามารถให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ด้านการพัฒนาที่ดิน ให้แก่เพื่อนบ้านในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยหรือผู้นำในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เป็นอาสาสมัครเกษตรกรที่จะคอยช่วยเหลือเมื่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีภารกิจหรือโครงการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการในพื้นที่

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หมอดินอาสาจะต้องมีบทบาท และการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรอย่างถูกต้องเหมาะสม และทันสถานการณ์ต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งสามารถบริการเกษตรกรได้ตามวัตถุประสงค์ของกรมพัฒนาที่ดิน

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

เทคนิคและขั้นตอนการฝึกอบรมหมอดินและเกษตรกร

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันจะเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมจึงหมายถึง การกำหนดว่าจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ ในเรื่องอะไรบ้างโดยเทคนิคและวิธีการอย่างไรและจะต้องใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด จึงจะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม หมายถึง สิ่งที่กำหนดว่าในโครงการฝึกอบรมนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เป็นไปในลักษณะใดและระดับใดจึงจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เป็นความจำเป็นในการฝึกอบรมได้

หลักความจำเป็นในการฝึกอบรมเพิ่มเติม เป็นการพิจารณาว่าภารกิจใดบ้างที่เมื่อได้ทำการฝึกอบรมไปแล้วก็ยังคงมีความจำเป็นจะต้องจัดฝึกอบรมเพิ่มเติมให้อีก จึงจะทำให้กลุ่มบุคลากรเป้าหมายสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจหรือหน้าที่นั้น ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะโดยปกติภารกิจใดที่ได้จัดการฝึกอบรมไปแล้ว และผู้ผ่านการ

ฝึกอบรมสามารถกลับไปปฏิบัติงานได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมในเรื่องนั้นๆ อีกย่อมมีคุณค่ากว่าการฝึกอบรมในภารกิจที่จะต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมอีก เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองทรัพยากรเพิ่มขึ้น

ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกอบรม

๑. ผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมพึงระลึกไว้เสมอว่า เทคนิคการฝึกอบรมเป็นเพียงเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะและทักษะเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่อบรมเท่านั้น

๒. เทคนิคการฝึกอบรมเกือบทุกเทคนิคมีข้อดีหรือจุดเด่นอยู่ในตัวของมันเอง หากผู้ดำเนินการฝึกอบรมหรือวิทยากรสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวิชาและกลุ่มผู้เข้าอบรมย่อมจะเกิดประโยชน์ทั้งสิ้น หากมีปัญหาหรือข้อขัดข้องเกิดขึ้นในการใช้เทคนิคใด อาจเกิดจากการใช้เทคนิคไม่เป็นหรือเลือกใช้เทคนิคไม่เหมาะสมไม่ใช่เพราะเทคนิคไม่ดี

๓. ในการฝึกอบรมแต่ละโครงการหรือแต่ละวิชานั้น วิทยากรอาจเลือกใช้เทคนิคฝึกอบรมหลาย ๆ เทคนิคประกอบกันไม่ว่าจะเป็นแบบวิทยากรหรือกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลางก็ตาม หากคิดว่าจะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้น

หลักการเลือกใช้เทคนิคในการฝึกอบรม

๑. ถ้าผู้เข้าอบรมมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อบรมมาบ้างแล้ว ควรจะใช้เทคนิคแบบกลุ่ม ผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลาง แต่ถ้าหากผู้เข้าอบรมยังไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในเรื่องที่อบรมมาก่อนเลยควรจะใช้เทคนิคแบบวิทยากรเป็นจุดศูนย์กลาง

๒. วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชาต้องการให้ผู้เข้าอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ควรจะใช้เทคนิคฝึกอบรมแบบวิทยากรเป็นศูนย์กลาง แต่ถ้าหากวัตถุประสงค์ต้องการให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความสามารถหรือทักษะควรจะใช้เทคนิคฝึกอบรมแบบกลุ่มผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพราะเทคนิคฝึกอบรมแบบยัดกลุ่ม ผู้เข้าอบรมเป็นศูนย์กลางจะเอื้ออำนวยให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง ผลงานวิจัยชี้ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมักเกิดจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ของตนเองมากกว่าเพียงคำบอกเล่าเท่านั้น การสร้างทักษะก็เช่นเดียวกันจะเกิดขึ้นได้จากการทดลองปฏิบัติจริง

๓. หากระยะเวลาในการฝึกอบรมมีน้อย ควรจะใช้เทคนิคฝึกอบรมแบบมีวิทยากรเป็นศูนย์กลาง หากมีระยะเวลามากควรจะใช้เทคนิคแบบกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

๔. หากสถานที่ในการฝึกอบรมมีจำกัด จนไม่อาจจะจัดให้เป็นอย่างอื่นได้ นอกจากแบบห้องเรียน ควรใช้เทคนิคฝึกอบรมแบบวิทยากรเป็นศูนย์กลาง แต่ถ้าหากสามารถจัดแบ่งเป็นกลุ่มได้ หรือจัดให้ทุกคนมองเห็นหน้ากันได้ ย่อมจะเป็นการสะดวกที่จะใช้เทคนิคฝึกอบรมแบบกลุ่มเป็นศูนย์กลางลงปฏิบัติด้วยตนเอง ไม่ใช่เพียงจากการฟังหรือมองเห็นแต่เพียงอย่างเดียว

องค์ประกอบในการเลือกใช้เทคนิคฝึกอบรม ๕ ประการด้วยกัน

๑) วัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชา ต้องการจะให้เกิดการเรียนรู้ด้านใดเป็นหลัก ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถหรือทัศนคติ

๒) เนื้อหาวิชา มีแนวการอบรมอะไรบ้าง เกี่ยวข้องกับประเด็นใดบ้าง และแต่ละประเด็นจะเหมาะสมกับเทคนิคฝึกอบรมใด

๓) วิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม มีความถนัดในการใช้เทคนิคฝึกอบรมใด

๔) ผู้เข้ารับการศึกษา มีความรู้พื้นฐานอะไร มีคุณสมบัติอย่างไร

๕) ความพร้อมด้านทรัพยากร ได้แก่

- ระยะเวลา ต้องคำนึงถึงทั้งระยะเวลาฝึกอบรม และระยะเวลาในการจัดเตรียม
- วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะใช้ในเทคนิคฝึกอบรมแต่ละเทคนิค
- ค่าใช้จ่าย ทั้งค่าใช้จ่ายในการเตรียมการและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นขณะที่ใช้เทคนิคการฝึกอบรมนั้น ๆ

- ความพร้อมของสถานที่ โสตทัศนอุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวก

ในการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือหมอดินในเรื่องต่างๆ จำเป็นจะต้องมีการเขียนแผนและโครงการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการ เพราะการวางแผนโครงการนั้นช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้ว่าทำอะไรให้สำเร็จ จะมีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่าใด ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำมีอะไรบ้าง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนโครงการ เพื่อจะได้มีการจัดทำโครงการที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อหมอดินให้มากที่สุด กระบวนการในการวางแผนโครงการ ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การเขียนแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ และการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าและผลสำเร็จของโครงการตามที่ได้วางแผนไว้

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. หมอดินอาสา มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง
๒. หมอดินอาสา มีองค์ความรู้ด้านทรัพยากรดิน การจัดการทรัพยากรดิน และแนะนำการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้
๓. หมอดินอาสา สามารถนำกิจกรรม และนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินถ่ายทอดสู่ชุมชนได้อย่างดียิ่ง
๔. หมอดินอาสา มีจิตอาสาและความรักดีในองค์กรมากขึ้น

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. หมอดินอาสา มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงาน
๒. หมอดินอาสา ปฏิบัติงานได้อย่างมีอาชีพ
๓. หมอดินอาสา มีจุดสาธิต จุดเรียนรู้ทุกหมู่บ้าน
๔. หมอดินอาสา มีส่วนร่วมกับกรมพัฒนาที่ดินในทุกกิจกรรม

ลงชื่อ.....

(นายศิพัฒน์ ธารประสิทธิ์)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๗

ความเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น)

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นายสุชล แก้วเกาะสะบ้า)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒

วันที่ ๑๖ / ส.ค. / ๖๕๖๗